Preventie en management van chronisch opioïdengebruik bij patiënten met chronische niet-kankerpijn door eerstelijnsartsen: een systematische review

Haio: LIEVENS Thomas , KUL
Promotor: AERTGEERTS Bert , KUL
Praktijkopleider: HANNES Marc , HAUGLUSTAINE Stephan , Van Camp Kim , VAN DOKKUM Rogier

Context: Chronische, niet-kankergerelateerde pijn is een frequente aandoening in de eerstelijnszorg. In een poging om chronische pijn te bestrijden, is er gaandeweg een liberaler voorschrijfgedrag tot stand gekomen met betrekking tot opioïden, met de gelijknamige pandemie tot gevolg. Dankzij sensibiliseringscampagnes en verscheidene richtlijnen voor zorgverleners is er meer aandacht voor dit probleem. Desalniettemin zorgt tijdsgebrek en een tekort aan goede alternatieven ervoor dat nog vaak naar een simpel opioïden voorschrift wordt gegrepen.

Onderzoeksvraag: Wat zijn de beste methoden om het chronisch gebruik van opioïden bij niet-kanker pijn te voorkomen en te behandelen in de eerstelijnszorg. Op advies van onze promotor voerden wij een systematische review uit per twee met twee verschillende onderzoeksvragen: preventie van chronisch opioïdgebruik voor chronische niet-kanker pijn en management van chronisch opioïdgebruik bij chronische niet-kanker pijn. Na het toepassen van onze systematische zoekmethode, bleken er geen artikels over preventie te voldoen aan onze zoekcriteria. Bijgevolg werkten beide auteurs verder met de artikels die de zoekmethode wel had opgebracht.

Methode: Een systematisch literatuuronderzoek werd uitgevoerd op Medline via Pubmed in juli 2019. Alle studies werden individueel door beide auteurs gescreend op titel en abstract d.m.v. de Rayyan applicatie. Enkel interventiestudies betreffende eerstelijns preventie of aanpak van chronisch opioïden gebruik bij volwassen patiënten met chronische niet-kanker pijn werden geïncludeerd. De geselecteerde studies werden vergeleken op basis van studietype, interventietype en opioid-gerelateerde uitkomst. Om de kwaliteit van deze studies te beoordelen, werd de NICE-guideline appendix F Quality appraisal checklist individueel door beide auteurs toegepast.

Resultaten: Het systematisch literatuuronderzoek leverde 4.507 artikels op. Na toepassing van de inclusie- en exclusiecriteria bleven 21 studies over. Van deze 21 geselecteerde studies waren slechts drie geclassificeerd als een RCT en één als een matched-pair design, zeven studies waren opgezet als een non-RCT en tien als simpele pre-post studies. Acht Studies betroffen dokter educatie, drie patiënt educatie, twee beslisinstrumenten en acht complexe interventies. Omdat de gebruikte uitkomstmaten zo uiteenlopend waren, kon er geen data vergeleken worden.

Conclusie: Er zijn geen wetenschappelijke publicaties gevonden over de preventie van chronisch opioïden gebruik. De kwaliteit van de studies betreffende de behandeling van chronisch opioïden gebruik, was laag. Bijgevolg konden er geen daadkrachtige conclusies getrokken worden. Om goede en haalbare richtlijnen te kunnen opstellen, is er meer kwalitatief onderzoek nodig waarbij zowel randomisatie als aanwezigheid van een controlegroep worden geïncludeerd. Deze richtlijnen moeten vervolgens herhaaldelijk en longitudinaal geïntegreerd worden in de opleiding van onze artsen om een meer verantwoord voorschrijfgedrag omtrent opioïden te bekomen.